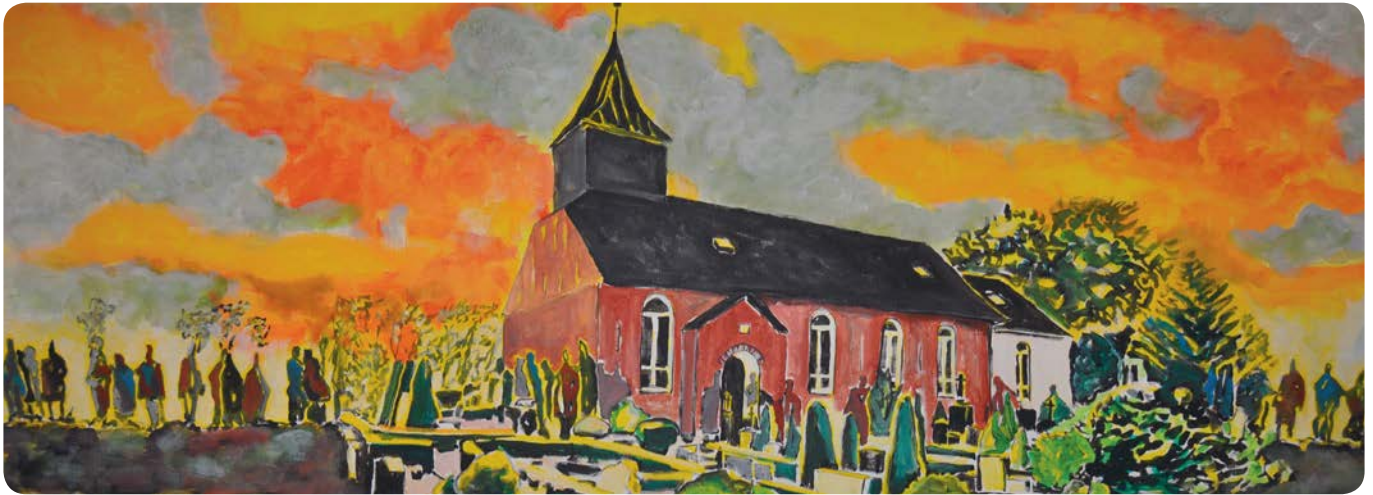

UDBJERG SOGNS KIRKEBLAD

FÆLLES DANSK-TYSK MINDEGUDSTJENESTE

Søndag den 11. november 2018 med kransenedlæggelse og foredrag

I anledning af 100 årsdagen for afslutningen på 1 verdenskrig indbydes hermed til kransenedlæggelse ved mindestenen i Sæd kl. 9.30. Efterfølgende mindegudstjeneste i kirken kl. 10.00, hvor også de af vore kære som vi har mistet i det forløbne år vil blive mindet. Efter gudstjenesten indbydes deltagerne til smørrebrød i Laden 8 i Sæd. Her vil der derefter kl 14.00 være et foredrag af Daniel Øhrstrøm Med emnet *DA EN DUE FANDT HJEM FRA DEN STORE KRIG*

Første Verdenskrig bliver ikke for ingenting kaldt Europas selvmord. Det virker meningsløst at stå i Verdun i Frankrig og se de endeløse rækker af hvide kors, når man ved, at der under hvert kors sandsynligvis ligger en bondesøn, der blev sendt i krig for at slå andre bondesønner ihjel. Særligt meningsløs må krigen have føltes for de omkring 30.000 sønderjyske soldater, der blev tvunget til at kæmpe i en krig, der ikke engang var deres. 5333 kom aldrig levende hjem igen, og mange af dem endte under anonyme hvide kors på fremmede slagmarker.

Journalisten Daniel Øhrstrøm har selv deltaget i genindvielsen af den Sønderjyske kirkegård i Braine i Frankrig i 2013. Men enkelte hentede allerede deres døde sønner hjem igen under Første Verdenskrig.

Hør forfatteren og journalisten Daniel Øhrstrøm fortælle, hvordan hans egen patriarkalske tipoldefar Nikolaj Due hentede sin eneste søn, 19-årige Hans Andresen Due, hjem i alsisk jord for at holde et uindfriet løfte. Daniel Øhrstrøm er til daglig journalist på Kristeligt Dagblad og forfatter til over ti bøger, ligesom han også har udgivet sine egne salmer inspireret af gravsten. Det fortæller han også om til foredraget, der handler om at komme og finde hjem - også til Himlen. Daniel Øhrstrøm har stadig familie i Sønderjylland, men bor til daglig på Bornholm med sin sønderjyske kone og parrets tre sønner.

Deltagere der ønsker at være med til smørrebrød bedes tilmelde sig til Jacob Lorenzen på tlf. 74 72 42 48 senest 8. november 2018.

På gensyn i Udbjerg Kirke

De kom ikke tilbage

Den 11. november 2018 er det 100 år siden, at der som optakt til afslutningen på 4 års forfærdelig krig 1914-1918 blev aftalt våbenstilstand. Men hvad var der sket forinden?

Et dobbeltmord den 28.6.1914 i Sarajevo var den gnist, der førte til den store krig, der senere er blevet kaldt 1. verdenskrig. Krigen brød for alvor ud omkring 1. august 1914 i det centrale Europa.

I 1914 bredte krigen sig i lynets hast til store dele af Europa. Selvom vort sogn og vor egn ikke direkte lå i krigszone, så medførte krigen dog meget store tab for vort sogn.

Lige fra krigens start i 1914 blev alle unge våbenføre mænd indkaldt til krigstjeneste. Næsten alle, uanset sinnedlag, efterkom ordren og opfyldte deres borgerpligt ved at møde under de tyske faner. Kun et mindre antal meldte sig frivilligt til krigstjeneste.

Mange af de indkaldte fra sognet måtte forlade kone og børn og til dels deres landbrugsbedrifter for at drage en uvis fremtid i møde.

Da de drog afsted var det i en hel klar forventning om, at de om få uger eller måneder ville være tilbage igen. Der var nok ingen af dem der havde drømt om, at det ville blive til 4 års umenneskelige strabadser i skyttegravene i navnlig Frankrig og Rusland.

Hvor mange fra sognet der var med i krigen vides ikke med sikkerhed, men det var mange, og næsten alle sognets familier havde ægtefæller, fædre, brødre eller andre nære slægtninge i krigen. Der er eksempler på, at 4 brødre samtidig var i krigen.

Næppe var de første kommet til fronten i Frankrig, før de triste budskaber om faldne ved fronten indløb i sognet. Disse sørgelige budskaber kom herefter løbende over de følgende 4 år. I alt kom 34 unge mænd fra vort sogn eller med nære slægtninge i sognet ikke tilbage fra krigen. Udover at de havde kæmpet i en meningsløs kamp og havde levet under umenneskelige forhold, måtte de også betale med deres eget liv.

Heldigvis var der dog også en del, der overlevede og kunne vende hjem til sognet igen. Nogle måtte dog først tilbringe en tid i fangelejre andre måtte tilbringe en tid i lazaretter. De fleste af de hjemvendte var eller havde været såret og alle havde fået mén for livet.

Til minde om og til ære for de unge mænd, der måtte ofre deres liv i en meningsløs indsats, blev der i årene efter krigen med indsamlede midler opsat mindetavler.

I vort sogn blev der i kirken opsat en mindetavle med 20 navne over faldne, der havde været tilmeldt i sognets folkekeregister. I Sæd blev der rejst en mindesten, der udover

de 20 navne indeholder 13 navne over unge mænd, der havde tilknytning til eller nære slægtninge i sognet.

De i alt 34 unge mænd der mistede livet var:

- Hermann Bøe, Bremsbøl, død 7.9.1914 i Chalons, Frankrig
Hermann Bøe var søn af ledvogter Bøe på Bremsbøl. Hermann havde været i lære som smed. Han gjorde tjeneste i 3. garderegiment. Hermann blev meldt savnet den 7.9.1914 i Chalons i Frankrig.
- Christian Lorenzen, Sæd, død 29.9.1914 Montbray, Frankrig.
Christian Jochimsen Lorenzen var søn af landmand Jacob Lorenzen og hustru Metta født Jochimsen, Sæd. Christian var født i Sæd den 16.6.1889. Han kom efter afsluttet skolegang i handelslære som købmand. Værnepligten aftjente Christian i 3. garderegiment. Ved 1. verdenskrigs udbrud blev han indkaldt til krigstjeneste. Sammen med sin ældre bror Jacob måtte han meget mod sin egen vilje afsted via Flensborg til vestfronten i Frankrig. Faderen kørte dem begge med hestevogn til toget i Tønder. Christian græd hele vejen. Efter ganske kort tid ved fronten kom Christian i begyndelse af 1914 som såret i fransk krigsfangenskab. Den 29.9.1914 døde han i en alder af 25 år i fangenskab i Montbray.
- Momme Rasch, død 26.11.1914 i Zgierz.
Momme Rasch blev født i Sæd den 24.8.1891 som søn af Cornelius Rasch og hustru Marie født Lorenzen. Momme var beskæftiget ved landbruget da han blev indkaldt til krigstjeneste. Han faldt kort efter at han var indkaldt og blev kun 23 år.
- Emil Carstensen, død den 25.2.1915 i Rusland
Emil Carstensen blev født i Udbjerg som søn af lærer Godber Carstensen og hustru Lene født Andersen
- Emil Andresen, Sæd, død 16.5.1915 Het, Sass
Emil Andresen var eneste søn af afdøde Siewert Andresen og hustru Anna, Sæd. Emil var musiker. I krigen havde Emil rang af underofficer af reserven i Infregiment nr. 213. Under et stormangreb mod englændere den 16.5.1915 ved Het ved Yferkanalen blev han ramt af en granat og var død på stedet.
- Gustav Rosacker, Sæd, død juni i 1915 i Moulin
Gustav Friedrich Karl Rosacker blev født i Sæd den 30.6.1894 som søn af arbejder Heinrich Rosacker. Gustav faldt ved fronten som 21 årig.
- Richard Petersen, Udbjerg, død 4.8.1915. i Moulin.
- Carsten Bruhn, Udbjerg, død 7.8.1915, Cury, Polen
Carsten Jensen Bruhn var søn af afdøde Andreas B. Bruhn, Udbjerg. Carsten blev født i Tønder den 9.4.1881. Han arbejdede ved landbruget indtil han blev indkaldt til krigstjeneste. Det første slag han deltog i, fandt sted ved Warzawa den 7.8.1915, og her døde Carsten. Han blev 34 år gammel.

- Friedrich Gasenzer, Sæd, død 3.9.1915, Rogatschew, Rusland

Friedrich var født i Sæd den 20.9.1891 som søn af banearbejder Friedrich Gasenzer og hustru Caroline født Braun. Friedrich var gift og havde 2 små børn, da han som 23 årig blev indkaldt til krigstjeneste i 1. verdenskrig. Han gjorde tjeneste som husar i 18. husarregiment ved østfronten i Rusland. Han blev hårdt såret og kom i russisk krigsfangenskab. Han døde i Rogatschew mellem den 21.8.1915 og den 3.9.1915 i en alder af 24 år.

- Andreas Boysen, Sæd, død 7.9.1915, Sztrupin, Rusland

Andreas Boysen blev født den 22.4.1878 som søn af Heinrich Boysen og hustru Hanne. Som barn kom Andreas med forældrene til Karlsminde ved Lydersholm. Andreas blev landmand og drev selv et landbrug Sønderbækvej 16 i Sæd. Han var gift og havde en 6 årig datter da han blev indkaldt til krigstjeneste ved 84. regiment. Den 7.9.1915 faldt han under kamp ved Grodno i Rusland. Han blev 37 år gammel.

- Jacob Nissen, Sæd, død 10.9.1915, Njeknascht, Rusland
- Jacob Nissen, Sæd var arbejdsmand. Han var gift og havde 2 små børn da han blev indkaldt til krigstjeneste i regiment nr. 84. Han faldt under kampen ved Njeknascht i Rusland den 10.9.1915 og blev begravet der den 12.9.1915. Han blev 38 år gammel.*

- Lorenz J. Lorenzen, Flensborg, død 4.10.1915 i Frankrig
- Lorenz Jensen Lorenzen blev født i Sæd den 15.8.1873 som ældste barn af Christian Lorenzen og hustru Hanna Maria født Bliesmann. Lorenz arbejdede i Flensborg som postsekretær da han blev indkaldt til krigstjeneste. Han faldt i kampene ved Arras i Frankrig den 4.10.1915. Han gjorde tjeneste i et garderegiment og havde rang af Løjtnant og var Ridder af Jernkorset. Han efterlod hustru og deres 3 drenge. Han blev 42 år gammel.*

- Christian Lorenzen, død 9.10.1915 i Nordsøen
- Christian Lorenzen blev født som søn af Julie Lorenzen. Christian var overmaskinistmat i Hamborg og gjorde tjeneste i en af Nordsøens hjælpeflotiljer. Han faldt den 9.10.1915 i nærheden af Helgoland.*

- Jacob Ullmann, Sæd Østermark, død 15.12.1915
- Jacob Christian Ullmann var søn af landmann Ullmann Sædholm. Jacob var ugift. I krigen gjorde han tjeneste ved 86. regiments maskingevær afd. Han havde rang af befalingsmand. I det 1. krigsår fik han tildelt Jernkorset II klasse og i 2. krigsår blev han forfremmet til vicesergent.*

- Lorenz Lorenzen, Bremsbøl, død 20.1.1916, Laz. Altona
- Lorenz Lorenzen blev født på Humptruhof den 13.7.1880. Han blev gårdejer på Bremsbøl og var gift og havde 5 små børn, da han blev indkaldt til krigstjeneste. I krigen var han ved vestfronten som sygepasser. I krigen blev han ramt af en halskræftsygdom. Efter svære lidelser døde han den 20.1.1916 på et lazaret i Altona. Han blev 35 år gammel. Hans bære blev ført hjem til Udbjerg kirkegård.*

- Carsten Lorenzen, Sæd, død 24.2.1916, Verdun, Frankrig

Carsten Peter Lorenzen blev født i Sæd den 9.5.1890 som søn af landmand Hans Nissen Lorenzen og hustru Maria Marieka født Petersen. Carsten var familiens eneste søn, og hans far døde da Carsten var 4 år. Carsten blev indkaldt til krigstjeneste, hvor han gjorde tjeneste som reservist i Inf.regiment nr. 155 ved vestfronten i Frankrig. I krigen fandt han en god ven i Jørgen Jørgensen fra Al-slev. Carsten Lorenzen faldt ved Verdun i Frankrig den 24.2.1916. Han blev kun 25 år gammel. Hans ven Jørgen Jørgensen havde lovet Carsten at overbringe familien i Sæd en sidste hilsen. Det gjorde Jørgen ved første lejlighed, og han blev god ven med Carstens søster Marie, som han senere blev gift med.

- Carsten Rasch, død 21.6.1916 i Beconvaux
- Carsten Rasch var søn af Cornelius Rasch og hustru Marie født Lorenzen.*

- Christian Angel, Bjerremark, 30.7.1916 Martinputch, Frankrig

Christian Petersen Angel blev født på Bjerremark den 26.12.1889 som søn af gårdejer Hans Christian Petersen Angel og hustru Dorothea Maria Pauline født Sønnichsen. Kidde, som Christian blev kaldt, gik i skole i Flensborg for at få en god boglig uddannelse. Det var ikke det rigtige for Kidde, han fuldførte ikke skolegangen. Men i det praktiske stod han sin mand. Han var landmand med liv og sjæl. Efter at have fået en uddannelse på forskellige gårde, forpagtede han Margrethegården. Men lykken var kort. Krigen kom 1914, Kidde kunne og ville ikke forstå at der skulle være krig, han gruede for at blive indkaldt. Han blev indkaldt til vestfronten i Frankrig. Den 30.7.1916 blev han meldt savnet og formodet omkommet i Martinputch ved Somme i Frankrig. Han blev 26 år gammel.

- Niels Nielsen, Sæd, 3.8.1916, Martinputch, Frankrig

Niels Nielsen blev født i Sæd den 8.6.1894 som søn af Niels Nielsen og hustru Maria C. Nielsen født Nielsen. Han var familiens eneste søn. Han blev indkaldt til krigstjeneste ved reservereg. nr. 31 ved vestfronten i Frankrig, hvor han fik tildelt Jernkorset. Den 3.8.1916 døde han efter at have fået granatsplinter i hovedet under kampen ved Martinputch i Frankrig. Han blev kun 22 år gammel.

- Fritz Tygsen, død 27.9.1916 a.d. Somme i Frankrig.
- Fritz Anton Tygsen blev født i Udbjerg den 12.9.1897 som søn af Christine Jacobine Tygsen. Han var født udenfor ægteskab, og voksede op hos hans bedsteforældre Jacob A. Tygsen og hustru Dorothea i Udbjerg. Han var beskæftiget i landbruget, da han blev indkaldt til krigstjeneste ved vestfronten i Frankrig. Han faldt den 27.9.1916 ved Somme i Frankrig i en alder af 19 år.*

- Eduard Gasenzer, Sæd, død 10.10.1916, Bouvincourt, Frankrig

Eduard Franz Gasenzer blev født i Sæd, den 20.5.1893 som søn af banearbejder Friedrich Gasenzer og hustru

Caroline født Braun. Som 21 årig blev han indkaldt til militærtjeneste som kanonier i 1. verdenskrig. Han gjorde tjeneste i fodfolksartilleri reg.nr. 20 ved vestfronten i Frankrig. Han døde efter at være kommet alvorlig til skade under slaget ved Bouvincourt ved Somme i Frankrig den 10.10.1916 i en alder af 23 år. Det var kun 1 år efter at hans 2 år ældre bror var faldet i Rusland.

- **Andreas Matzen, Sæd, død 8.1.1917, Le Transloy, Frankrig**
Andreas Johnsen Matzen blev født i Sæd, den 2.7.1896 som søn af bygmester Matthias Matzen og hustru Helene født Petersen. I krigen gjorde han tjeneste som musketer i 13. komp. af regiment 362. Under kampe ved Somme i Frankrig blev han hårdt såret og døde få timer senere i Le Transloy den 8.1.1917 i en alder af 20 år.
- **Broder Ottsen, død den 30.4.1917 i Reims**
Broder Ottsen blev født den 21.10.1889 i Udbjerg som søn af Broder Ottsen og hustru Regine Marie født Jessen. I Sæd blev han uddannet som snedker og fra 1909 arbejdede han som snedker i Süderlügum. Han faldt som 27 årig.
- **Martin Petersen, død 10.6.1917**
Martin Petersen var født i Wimmersbüll den 18.3.1883. Han blev uddannet som snedker og arbejdede i Sæd. Han blev 34 år gammel.
- **Johannes Bade, død den 10.8.1917 i Flandern.**
Johannes Bade blev født den 15.1.1892 på Sædmark som søn af ledvogter Johann Heinrich Bade. Hos smedemester Specht i Sæd blev han udlært som smed. I krigen gjorde han sanitetstjeneste. Under bjergningen af sårede på slagmarken blev han dræbt af granatsplinter. Han var indehaver af Jernkorset af II klasse. Han døde i en alder af 25 år.
- **Hans Peter Lycke, død 20.8.1917 i Verdun i Frankrig.**
Hans Peter Lycke født 23.12.1878 blev den 1.5.1915 gift med Maria Cecilie Lorenzen fra Sæd. Han var lærer i Sörup i Angeln.
- **Christian Carstensen, død 18.9.1917 i Belgien.**
Christian Carstensen blev født i Udbjerg den 30.1.1882 som søn af lærer Godber Carstensen og hustru Lene født Andersen.
- **Niels Pörksen, Sæd, død 15.10.17 Laz. Altona**
Niels Christian Pörksen blev født i Udbjerg den 26.8.1874 som søn af Martin Christian Pörksen og hustru Catharina født Hansen. Han var landmand og omkring 1902 havde han gården Nørresøvej 3 i forpagtning. Som 27 årig giftede han sig den 14.5.1902 med den 25 årige Christine Friederikke Nielsen. Omkring 1910 købte han ejendommen Grøngårdvej 14 i Sæd, og parret flyttede til Sæd. På trods af at han led af en alvorlig mavesygdom blev han i efteråret 1916 indkaldt til krigstjeneste som "Landsturmann". Efter en kort tid ved fronten, kom han til Ers.Bat. Land Reg.32 ved Hamborg. I maj 1917 blev han indlagt på reservelazaret 3 i Hamborg, hvor han blev opereret

for mavekræft. Efter svære lidelser døde han på lazaretet den 15.10.1917 i en alder af 43 år. Hans blev begravet på Udbjerg kirkegård. Han efterlod en gravid hustru og 5 mindreårige børn.

- **Heinrich Christiansen, Engholm, død nov 1917, russ. Cefsch, Rusland**
Martin Heinrich Christiansen blev født den 28.9.1889 på Heesbüll ved Nykirke Den 9.10.1914 giftede han sig med den 21 årige Regine C. Christiansen. Parret købte gården Engholm. Heinrich blev indkaldt til krigstjeneste ved østfronten i Rusland, hvor han i dec. 1917 døde i russisk krigsfangenskab. Han efterlod sin 24 årige hustru og deres 1½ årige datter.
- **Karl Lindemann, Bjerremark, død 20.4.1918 Salsayville, Frankrig**
Paul Karl Lindemann blev født den 14.1.1895 som søn af arbejder Karl Otto Lindemann. Karl Lindemann deltog i krigen på vestfronten, hvor han faldt den 20.4.1918 i Salsayville i en alder af 23 år.
- **Sönke von Eitzen, Udbjerg, død 21.8.1918 Buzancy, Frankrig**
Sönke von Eitzen blev født i Udbjerg den 29.1.1899 som søn af Johann von Eitzen og hustru Catharine født Brodersen. Sönke gik på lærerseminariet i Tønder, da han som 18 årig blev sendt til vestfronten i Frankrig, hvor han faldt den 21.7.1918 ved Buzancy i en alder af kun 19 år.
- **Asmus Boysen, død den 14.10.1918 i Moncornet.**
Asmus Boysen var søn Heinrich Boysen og hustru Hanne. Han var forlovet med Catharine Lorenzen fra Sæd, da han blev indkaldt til krigstjeneste. I krigen blev han syg og døde på et lazaret i oktober 1918.
- **Julius von Eitzen, Udbjerg, død 28.11.18 Laz. Stolberg, Rh.**
Julius von Eitzen blev født i Udbjerg den 17.3.1900 som søn af Johann von Eitzen og hustru Catharine født Brodersen. I krigens sidste år blev han som 18 årig sendt til vestfronten i Frankrig. På grund af sygdom blev han indlagt på et lazaret i Stolberg,Rhl., Tyskland, hvor han døde den 28.11.1918 i en alder 18 år .
- **Christian de Lorent, Sæd, død 2.12.1918 Laz Mainz**
Christian de Lorent blev født i Sæd den 6.12.1886 som søn af Asmus de Lorent og hustru Andrea født Jensen. Christian de Lorent indtrådte i krigstjenesten i august 1914. Indtil sommeren 1918 gjorde han tjeneste som jernbansoldat. I sommeren 1918 blev han overført til infanteriet. Her blev han under en hvilestilling hårdt såret af en af flyvevåbnets bomber. Christian døde efter krigens afslutning på et lazaret i Mainz i Tyskland den 2.12.1918 i en alder af 32 år. Han havde fået tildelt Jernkorset af II klasse.

Jacob L. Tygsen

SANKT HANS

På trods af afbrændingsforbud fik Lokalsrådet lov til af Beredskabet at tænde Sankt Hans bål under visse betingelser.

Arrangementet var godt besøgt, selvom det var en lørdag og en hel del var inviteret til private arrangementer af den ene eller anden art. Idet der er en del penge i vores fælles kasse, var den første grillpølse og øl/vand gratis ligesom der var

gratis kaffe og kage samt slikposer og snobrød til børnene. En stor TAK til de, der beredvilligt bager kager til diverse arrangement.

Det er dejligt, at der er opbakning på den ene og anden måde til fx loppemarked, Sankt Hans og alt det andet, der er med til at gøre det rart at bo her.

BYENS TORV

På de borgermøder, der er afholdt i løbet af foråret, blev det besluttet, at der skulle arbejdes med flg. tre projekter:

Byens Torv, vandresti m. frugttræer og en informationshytte m. stisystem ved vindmøllerne.

En ansøgning til første etape - Byens Torv - blev sendt til kommunen, for at indhente de nødvendige tilladelser. Projektet blev sendt i nabohøring og tre dage inden klagefristen udløb, blev der indgivet en klage over, at kommunen havde givet dispensation fra landzonetilladelsen.

Det betyder så, at sagen er ude af kommunens hænder og nu ligger ved Planankenævnet i Viborg, hvor der kan være en lang behandlingstid.

Summa summarum er vi altså nødt til at afvente afgørelsen fra Planankenævnet, før vi kan komme i gang med Byens Torv.

For at udnytte ventetiden, arbejdes der videre med projekt 2- etablering af vandresti med stærehoteller og bænke samt plantning af æbletræer og indkøb af udstyr til fremstilling af æblesaft - og projekt 3 - informationshytte ved møllerne., i samarbejde med Jejsing.

KOMMENDE ARRANGEMENTER

21. august havde 4+ sammen med øllaugget arrangeret ølsmagning i LADEN med forudgående besøg i Bryghuset/Museet. Det var et velbesøgt arrangement med 34 deltagere fra hele landet, som havde valgt at tage forskud på Tønder Festival med et de tilbud 4+ udbyder i ugen op til festivalen.

Lørdag den 6. oktober er der salatkursus i LADEN, hvor kokken Tommy Ting fra Balle Efterskole vil inspirere til nogle spændende og anderledes salater. Når salaterne er tilberedt, er der fællesspisning.

Det koster 50,- kr at deltage og beløbet betales ved tilmelding hos Hanne på 53 29 96 40.

Onsdag den 31. oktober kl. 19.30 er der et spændende foredrag i LADEN med den unge iværksætter Lasse Hinrichsen fra Bylderup Bov. Han har startet firmaet ENORM, hvor han producerer melorme, som en del af fremtidens proteinkilde til mennesker.

Entreen er 100,- kr for kaffe og kage og der vil være smagsprøver fra ENORM.

AFSKED MED PRÆSTER OG NYT PASTORAT

Achim Strehlke

Vores tyske præst Achim Strehlke har efter 11½ år valgt nye udfordringer. Pr.1.9.2018 fratrådte han for at tiltræde en ny stilling i Plön. Her i sognet blev der taget afsked med ham ved en afskedsgudstjeneste med efterfølgende samvær den 12. august 2018. Søndagen efter blev der holdt afskedsgudstjeneste i Tønder med deltagelse af bl.a. biskop E. Westergaard. Achim Strehlke fik i sin tid hurtigt lært det danske sprog og han var gennem årene med til at påvirke og udvikle det dansk-tyske samarbejde i vort sogn. Indtil videre fungerer pastor Günther Barten som vikar for den tyske præst.

Anne L. Krogh

Sognepræst Anne L. Krogh er pr. 1.10.2018 fratrådt som sognepræst i Ubjerg og Møgeltønder. Efter 14 år som sognepræst her bestemte biskoppen at hun af sparehensyn skulle fratræde. Med Anne Krogh fik præsteembedet i vort sogn i sin tid et frisk pust. Anne levede sig hurtigt ind i vores grænselandsforhold. Hun var med til at udvikle det dansk-tyske samarbejde i vort sogn og den drivende kraft i udviklingen af et venskabeligt samarbejde med den danske menighed i Aventoft. Anne Krogh var et værdsat medlem i menighedsrådet. Afskeden med Anne Krogh blev her i sognet markeret med sammenkomst i ”Laden 8” i Sæd søndag den 2. september 2018

Pastoratet

I 2004 blev Ubjerg og Møgeltønder pastorat lagt sammen til et pastorat. Biskoppen har nu af sparehensyn ophævet dette pastorat til fordel for et nyt pastorat omfattende af Tønder, Møgeltønder og Ubjerg. Det er dog alene pastoraterne der er sammenlagt, kirkesognene består fortsat hver for sig.

Sammenlægningen betyder at de tre sogne har fælles præster. I Tønder har der hidtil været en tysk præst og to danske præster. Præsterne i Tønder får pr. 1.10.18 tilført en deltids præst. Efter at den tidligere provst i Tønder Provsti fratrådte for ca ½ år siden er der nu valgt en ny provst i Tønder Provsti. Provsten skal foruden at varetage arbejdet som provst for alle 30 sogne i provstiet også fungere som præst i Tønder. Provsten tiltræder på 1.10.2018 og indføres officielt ved en præsteindsættelse med deltagelse af biskoppen søndag den 14.10.18 kl. 9.00 i kirkerne i Ubjerg, kl. 10.00 i Møgeltønder og kl. 11.00 i Tønder. Alle er velkomne til at overvære indsættelsen.

Navnet på den nye provst/præst er Christina Rygaard Kristiansen, hun kommer fra en stilling som sognepræst i Tingsted på Falster. Det er dog endnu uafklaret om en af præsterne i Tønder bliver fast tilknyttet vort sogn. Indtil videre skal al henvendelse til præster derfor ske gennem Kirkekontoret i Tønder i Brorsonhus.

HØSTGUDSTJENESTE SØNDAG DEN 7. OKTOBER

Søndag den 7. oktober kl. 14.00 holder vi fælles dansk-tysk høstgudstjeneste i Ubjerg kirke

Traditionen tro holder vi også i år høstgudstjeneste i kirken som en takkegudstjeneste for en veloverstået høst. I kirker i byen er høsten jo ikke så direkte synlig lokalt, men alligevel er der god grund til at fejre høstgudstjeneste. Både som en takkegudstjeneste for alt det, vi får, og det er både bogstaveligt dvs. mad og tøj, men også i overført betydning lever vi af et overskud, som vi høster fx livsmod og glæde. Og samtidig er høstgudstjenesten en påmindelse om, at der er mennesker rundt om i verden, der har langt mindre at leve af end os, og derfor har brug for vores hjælp og overskud. Efter høstgudstjenesten er alle inviteret til kaffe & kage i Laden i Sæd. Af hensyn til planlægningen bedes de, der ønsker at deltage i kaffebordet, tilmelde sig.

Tilmeldingsfrist for kaffebord er den 4. oktober til Jacob Lorenzen tlf. 7472 4248

TA' - MIG - MED - BÆNK

En anden af de ideer, der opstod på forårets borgermøde, var etablering af en form for samkørsel. I øjeblikket er Lærkely i gang med at lave en prototype af ”Ta' - mig - med - bænken”. Tanken er, at bænken skal placeres ved ”Stærekassen” med to destinationer: Tønder og Süderlügum. Det er meningen, at det skal udvides med bænke i Tønder, Süderlügum og Jøjsing, så man har mulighed for at få kørelejlighed mellem destinationerne.

MENIGHEDSMØDE

Menigheden inviteres hermed til MENIGHEDSMØDE **Tirsdag den 13. november 2018 kl. 19.00** i graverbygningen

Dagsorden:

- Beretning om virksomheden i det forløbne år
- Planlagt virksomhed i det kommende år
- Regnskab og budget

PROGRAM for Vestslesvigs Kirkehøjskole efterår 2018

Vi mødes i Brorsonhus kl. 9.30 – 11.30

på Kirkepladsen 2. Tønder.

Vestslesvigs Kirkehøjskole er oprettet af menighedsråd i Tønder Provsti og kurstilbuddene er for alle i området.

Kurserne afholdes tirsdag formiddage

kl. 9.30 – 11.30

- Morgensang 9.30
- Foredrag 9.45 - 10.45
- Kaffepause
- Foredrag og spørgsmål..... 11.00 – 11.30

Pris for alle foredrag 100 kr.

Pris for en enkelt dag 30 kr.

2. oktober "Das gleiche anders gemacht!

Om dansk og tysk kirkeliv i grænselandet“ ved ægteparret Signe von Oettingen, sognepræst ved Ribe Domkirke og Senior Matthias Alpen, Pastor in Lügumkloster.

9. oktober "Fra dødningehjem til de levendes land – litteratur og kristendom" ved sognepræst og forfatter, **Gudmund Rask Pedersen** Et foredrag med litteraturen (primært moderne skønlitteratur og film) anvendt i forsøget på at få kastet lys ind over, hvad det vil sige at være menneske, og samtidig hermed om muligt få åbnet op for kristendommens tale om menneskelivet.

Mere eller mindre fantastiske fortællinger fra litteraturens verden som øjenåbnere for den forvandling det hele tiden kommer an på: Bevægelsen fra dødningehjem til de levendes land. Fra ødelagt liv til nyt liv. Dette forunderlige at kunne blive sat sammen igen af ord der forløser. Få sit eget liv (gen)fortalt og selv (igen) blive medfortæller på det. Kort sagt: Opstandelse af døde. En række forfattere vil blive inddraget: Paul Auster, Kerstin Ekman, Torgny Lindgren, Göran Tunström, Astrid Lindgren, Jan Kjærstad...

23. oktober "Huset med de mange boliger – et billedforedrag om nyere dansk kirkekunst" ved forfatter, præst og kunsthistoriker **Lisbeth Smedegaard Andersen**. Flere og flere kirker får ny kirkekunst i disse år. Men ligesom kirken er i udvikling, sådan er kunsten det også, og det er et stadigt spørgsmål, hvordan denne nye kirkekunst skal udformes.

De nye kirkekunstnere tolker deres opgave meget forskelligt, og der vil i foredraget blive vist eksempler på både figurativ og non-figurativ kunst, ligesom gennemgangen vil spænde fra de store totaludsmykninger til mindre udsmykninger med en ny altertavle eller en anderledes indgang ind i kirkerummet.

30. oktober "Kirkegårdskultur" ved biskop i Ribe, Elof Westergaard. De danske kirkegårde er betydningsfulde og værdifulde fælles rum. Det er nemt at glemme som borger i et moderne samfund. **Biskop Elof Westergaard**, som også er formand for Foreningen for kirkegårdskultur vil tale om kirkegårdens betydning og fremtid.

6. november "Mit liv med Sigrid Undset" ved den nye provst i Tønder provsti (NN). **Sigrid Undset** har skrevet nogle af de mest vidunderlige bøger jeg kender. Hun har også skrevet modige og tænksomme, og til tider provokerende, debatindlæg i sin samtid. Hun har gjort sig mange tanker om den kristne tro, både inogle af sine romaner og i sine debatindlæg. Helt personligt har hun været en følgesvend gennem det meste af mit liv. Foredraget vil være en blanding af fortælling om hendes forfatterskab og liv, oplæsning af korte udvalgte citater og fortælling om, hvorfor netop disse blev skelsættende for mig.

13. november ; "Rantzau" ved sognepræst, Ribe Domkirke, **Torben Bramming**. Johan Rantzau var den tysker, som gennemførte reformationen i Danmark. Gennem rejser, krige og byggerier kom han til at betyde meget for det nye lutherske land. Men på grund af sin blodige fremfærd gennem tre krige har man ikke villet huske ham. Foredraget vil drage hans eventyrlige og afgørende liv og indsats frem igen.

20. november Udflugt
(program og tilmelding følger)

Står du i en livssituation, hvor du godt kunne bruge nogen at snakke med?

Har du brug for nogen at tale med pga. sorg, sygdom, stress, misbrug o.a. så kontakt os!

Mangler du netværk?

Alle vores tilbud er gratis.

Alle henvendelser kan ske anonymt – vi registrerer ikke vores brugere.

Alle i foreningen har tavshedspligt.

Selvhjælp Sydvest er en frivillig forening

Storegade 49, 6780 Skærbæk - som tilbyder:

Grupper - netværksgrupper eller selvhjælpsgrupper
- mød andre i samme situation!

Samtaler - erfarne frivillige tilbyder individuelle samtaler.

Forskellige projekter – pt demenscaféer og kurserne: Lær at tackle angst og depression og Lær at tackle kronisk sygdom.

Telefontid:

Alle hverdage mellem kl. 9.00 – 12.00. Der er altid en ved telefonen 7475 1035 – ring og få mere at vide!

Hjemmeside: www.selvhjaelpsydvest.dk

Kontakt pr. mail: mail@selvhjaelpsydvest.dk

FÆLLES DANSK-TYSK GUDSTJENESTE

”DE 9 LØSNINGER”

Med efterfølgende kaffe og julekage
Søndag den 2. december kl. 19.00

I Ubjerg kirke fejrer vi advent og det nye kirkeårs komme med ”de 9 læsninger”.

Efter gudstjenesten er der hyggeligt samvær med kaffe og kage i kirken.

Kom og vær med til at fejre advent og ønske hinanden godt nyt kirkeår

VARMESTUEN

Østergade 37, 6270 Tønder

Varmestuen tilbyder

Hyggeligt samvær, nogen at snakke med, stilhed & hygge med andre, en kop kaffe og en bid mad (gratis). Blot må der ikke nydes alkohol, og ikke bruges eller omsættes rusgifte, mens du er i varместuen.

Åbningstider

Tirsdag, torsdag og søndag kl. 19.00 – 21.00

SCT Nicolai TJENESTEN

Telefon:

70 120 110

Åbningstid:

kl. 20.00 - 02.00

En folkekirkelig samtaletjeneste i samarbejde med Kirkens Korshær

- *Du behøver ikke at gå alene med dine problemer.*
- *Du kan tale om det, som du ønsker.*
- *En samtale vil mange gange kunne løse op for problemerne.*

Sct. Nicolai Tjenestens medarbejdere har tavshedspligt - intet fortælles videre. Alle kan henvende sig – og ingen spørger om navn, adresse o.l.

DANSKE GUDSTJENESTER

Den 07. oktober kl. 14.00

Fælles dansk-tysk høstgudstjeneste. Trine S. Parbo og Günther Barten

Den 14. oktober kl. 9.00

Indsættelse af ny provst/præst Biskop Elof Westergaard

Den 11. november kl. 11.00

Fælles dansk-tysk Allerhelgen – og mindegudstjeneste for 100 årsdagen for afslutningen på 1. verdenskrig

Den 02. december kl. 19.00

Fælles dansk-tysk de ni læsninger

Den 24. december kl. 14.00

julegudstjeneste

Den 06. Januar 19 kl. 10.00

Helligtrekongergudstjeneste

TYSKE GUDSTJENESTER

Den 07. oktober kl. 14.00

Deutsch-dänisches Erntedankfest Günther Barten und Trine S. Parbo

Den 14. oktober kl. 10.00

Günther Barten

Den 11. november kl. 11.00

Deutsch-dänisches Totengedenken und Gedenken zum 100. Jahrestag des Abschlusses des 1. Weltkriegs

Den 02. december kl. 19.00

Deutsch-dänisch Die 9 Lesungen

Den 09. december kl. 10.00

Günther Barten

Den 24. december kl. 16.30

Weihnachtsgottesdienst Günther Barten

Den 13. Januar 19 kl. 10.00

Günther Barten

KIRKEBIL

Til såvel danske som tyske gudstjenester i Ubjerg eller andre kirkelige arrangementer for menigheden kan man gratis bestille kirkebil. Søndage hvor der ikke er dansk eller tysk gudstjeneste i Ubjerg, kan man også gratis bestille kirkebil til gudstjenester i Tønder og Møgelstønder. **Kirkebil bestilles hos Tønder Taxa tlf. 7472 2900. Bilen bestilles senest dagen før kl. 16.00.**

ADRESSER OG TELEFONER

Internet: www.sogn.dk/ubjerg

Sognepræst

Henvendelser til Tønder
Kirkekontor, Brorsonhus
Kirkepladsen 2, 6270 Tønder
Tlf. 7472 2080

Tysk præst

Vikar
Günther Barten
Tlf. 0049 4666 988762
E-mail: g-barten@t-online.de

Organist

Erika Bultmann
Waldweg 4,
Humptrup
Tlf. 0049 4663 187603

Kirkegårdsleder

Jørn Skov
Ribelandevej 47, 6270 Tønder
Tlf. 2126 0880
8.00 – 14.00

Tysk kirkesanger

Heidi Lutter
Broder-Nissen-Weg 14,
Neukirchen
Tlf. 0049 4664 432

Dansk kirkesanger

Renate Osterholz
Klostergade 14
6240 Løgumkloster
Tlf. 2176 5703

Kirkevæрге og kasserer

Jacob Tygsen
Søndersøvej 1, Ubjerg
Tlf. 7472 1484

Menighedsrådets formand

Jacob Lorenzen
Sønderbækvej 17, Sød
Tlf. 7472 4248

REDAKTION

Jacob Tygsen

Stof til næste nummer af kirkebladet
skal være os i hænde senest den 7. januar 2019